

Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten under år 2003

Nordiska rådets svenska delegation får härmed överlämna bifogade berättelse angående sin verksamhet under år 2003. Berättelsen innehåller en redogörelse för rådets 55:e session den 27–29 oktober samt en översikt över rådets övriga verksamhet under året.

Stockholm den 17 mars 2004

Gabriel Romanus

Eva Smekal

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
2 Sveriges delegation.....	6
3 Gränshinder i Norden	9
4 Norden i Europa – nordlig dimension	13
5 Närområdet – samarbete i Östersjöregionen.....	15
6 Gemensamt möte med Baltiska församlingen i Lund den 27–30 april.....	17
7 Nordiska rådets 55:e session i Oslo den 27–29 oktober 2003	18
8 Presidiet.....	20
9 Utskotten och kontrollkommittén	21
10 Östersjökonferensen	26
11 Arktiskt samarbete.....	27
 <i>Bilaga 1</i>	
Nordiska rådets svenska delegation.....	28
 <i>Bilaga 2</i>	
Rekommendationer, yttranden och interna beslut antagna vid Nordiska rådets 55:e session samt framställningar antagna av presidiet under år 2003	30
 <i>Bilaga 3</i>	
Resolution antagen vid den tolfte parlamentariska Östersjökonferensen i Uleåborg den 8–9 september 2003.....	45

1 Inledning

Nordiska rådet har under de senaste 10–15 åren genomgått mer genomgripande förändringar än tidigare under sin historia. De dramatiska förändringar i omvärlden som inledde 1990-talet påverkade redan från början rådets verksamhet men det var först mot mitten av årtiondet som man allmänt såg nödvändigheten av en större förändring av rådets organisation och arbetssätt. Dessa förändringar genomfördes och rådets arbete fördelades på ett presidium och på ett ”trepelarsystem” byggt på en geografiskt indelning Norden – Närområdet – Europa med ett särskilt närområdesutskott. Efter ett nytt utredningsarbete beslöt rådet vid sin 53:e session att återgå till ämnesindelade utskott, då detta bättre korresponderade med organisationen på regeringssidan, i Baltiska församlingen och i de nationella parlamenten.

Nordiska rådets kontrollkommitté uppdrog åt professor Bengt Sundelius och fil.kand. Claes Wiklund, den senare med mångårig erfarenhet som utskottssekreterare i Nordiska rådet, att utvärdera omorganisationen av Nordiska rådet och samarbetet med Nordiska ministerrådet. De överlämnade sin slutrapport i juni 2003, och rådet beslöt vid 55:e sessionen på Kontrollkommitténs förslag att överlämna rapporten till Presidiet för vidare behandling och eventuell åtgärd. Rapporten utmynnade i 15 konkreta förslag, av vilka några redan kommit till genomförande. Främst gäller detta arbetet med att ta bort administrativa och tekniska gränshinder i Norrbackrapportens anda, vilket tagit ett stort steg framåt i och med den redogörelse som den förre danske statsministern Poul Schlüter gav vid sessionen.

Sveriges delegation har tagit fasta på förslaget att intensifiera rådets kontrollerande funktion och säkerställa att dess rekommendationer implementeras nationellt. Det är rådsmedlemmarnas ansvar att i sina respektive fackutskott och partigrupper föra in den nordiska dimensionen. Delegationen skall också verka för att de av rådet antagna rekommendationerna får ett större genomslag i riksdagen. Delegationen har sålunda beslutat att varje ledamot och suppleant, med några få undantag, utses till ”rapportör” för en eller ett par av rådets rekommendationer.

De gemensamma arbetsmötena med Baltiska församlingen och den utskottsvisa uppföljningen av kontakterna har också kommit väl i gång. Kontakterna med frivilligorganisationerna torde fungera väl vad gäller Föreningen Norden och Ungdomens Nordiska Råd men mindre tillfredsställande vad gäller Nordens Fackliga Samorganisation.

I det större sammanhanget synes utredarnas förslag att Nordiska rådet bör engagera sig tydligt i det pådrivande arbetet till stöd för de nordiska ländernas ambitioner att påverka den europeiska dagordningen och färdriktningen nästan ligga utanför rådets räckvidd, särskilt med tanke på att EU-arbetet numera till helt övervägande del sköts av regeringarna. Detta är ett problem även för de nationella parlamenten. Ett likartat problem illustreras av förslaget att den

nordiska samarbetsverkstaden borde återföras till rådsarbetet och inte vara beroende av drivkraften hos ministerrådets ordförandeskap.

Kontrollkommitténs förslag om ett arbetsutskott inom presidiet och ansvaret för de utrikes- och säkerhetspolitiska frågorna kommer rådet fortsatt att diskutera.

Utredarnas förslag att rådets rekommendationer bör vässas och antalet utskotts- och presidieämnen bör finnas delegationen värt att beakta och bör hållas i minnet under arbetet i fackutskotten. Det är inom varje utskott som beslut om prioriteringar bör fattas. Om rådet antar färre rekommendationer bör man också skärpa kravet på att de genomförs av regeringarna.

Delegationen känner sympati för förslagen att de tunga nordiska institutionerna bör spridas bättre mellan de nordiska huvudstäderna liksom att fler utskotts- och presidieämnen bör förläggas utanför huvudstäderna. Vidare vill delegationen instämma i att en sammordisk tidskrift redigerad med hjälp av fristående politiska journalister behövs. En sådan – nätbaserad – har nu kommit med ett första nummer.

En fråga som under året kommit starkare in i fokus är den alltmer framväxande främlingsfientligheten och rasismen, även i Norden. Politikerna i rådet har länge varit engagerade i de problem som rasism skapar, och vid den 54:e sessionen antogs en rekommendation om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet och främjande av integration och en rekommendation med samma inriktning speciellt inom arbetsmarknads- och utbildningsområdena. Där rekommenderas bl.a. att den offentliga sektorn har en ledande roll i rekrytering av människor tillhörande etniska minoriteter till offentliga arbetsplatser. Vidare bör public service-medier föregå med gott exempel vad gäller att bekämpa rasism och främja kulturell mångfald. I ett internt beslut om tema för Nordiska rådets journaliststipendium 2003 föreslogs rasism och främlingsfientlighet samt integration och etnisk mångfald. Dessa frågor är fortfarande aktuella.

En utmaning för det nordiska samarbetet, liksom för de nordiska länderna var för sig, ligger i EU:s utvidgning med tio nya medlemsländer, däribland de baltiska länderna och Polen, vilka alla ligger vid Östersjön. Denna utvidgning torde innebära en förskjutning av tyngdpunkten inom unionen och därigenom öka behovet av stärkt regionalt samarbete. Nordiska rådet bör kunna fungera som en förbindelselänk mellan de nordiska länderna och de nya EU-länderna samt även övriga områden som berörs av EU:s nordliga dimension. Nordiska rådet har länge haft ett intimt samarbete med Baltikum. Gemensamma möten med Baltiska församlingen har hållits i Vilnius 1996, Helsingfors 1999, Riga 2001 och Lund 2003. Huvudteman för dessa möten har varit kampen mot organiserad brottslighet, inklusive narkotika, samt åtgärder för att motverka korruption, civil krishantering samt skydd av miljön med särskilt fokus på Östersjön.

Nordiska rådets målsättning bör vara att arbeta för att Norden skall bli en stark kraft i det nya Europa. Detta kan ske genom samarbete med andra små stater, i första hand de baltiska men också Benelux, såsom sker i internation-

ella miljösammanhang. Att de baltiska staterna nu blir partner i Nordiska investeringsbanken är ett viktigt första steg. Under den senaste sessionen talades det mycket om ett gränslöst Norden, naturligtvis omfattande hela Norden, inklusive Västnorden som en likaberättigad part. En huvuduppgift är att försvara och framför allt utveckla den nordiska välfärdsmodellen, som står inför både inre problem och yttre hot, genom den demografiska utvecklingen och det ökande trycket från droger, både alkohol och olagliga droger.

En bredare offentlig debatt kring nordiska och europeiska frågor skulle kunna få en gynnsam effekt på det folkliga engagemanget för både nordiskt och europeiskt samarbete om den kunde göra allmänheten mer medveten om sammanhangen mellan det egna landet, Norden, närområdet och Europa. Det gäller att aktualisera den nordiska värdegemenskapen, kombinationen av en mogen välfärdsstat och en fungerande marknadsekonomi, och med den som utgångspunkt finna gemensamma lösningar på problemen både i närområdet och i ett vidare europeiskt perspektiv. Möjligheten att skapa engagemang kring Nordiska rådet är, som det ofta påpekats i debatten, sannolikt mest beroende av att rådet tar upp ämnen som bedöms som politiskt relevanta, dvs. har aktualitet och bidrar till den nationella politikutvecklingen eller har betydelse för deltagande i och möjlighet att påverka internationella processer. Utvidgningen av rådets aktionsradie både geografiskt och ämnesmässigt under 1990-talet har bidragit härtill.

2 Sveriges delegation

Nordiska rådets svenska delegation består av 20 medlemmar och 20 suppleanter.

Delegationens sammansättning framgår av *bilaga 1*.

Den 29 januari 2003 valdes Gabriel Romanus (fp) till ordförande i delegationen. Vice ordförande har varit Anita Johansson (s). I arbetsutskottet har förutom ordföranden och vice ordföranden ingått Kent Olsson (m), Reynoldh Furustrand (s), Ragnwi Marcelind (kd) och Lennart Gustavsson (v).

Delegationen har under verksamhetsåret hållit sex möten och arbetsutskottet sex. Vid sina möten närmast före och efter den 55:e sessionen sammanträffade delegationen med samarbetsminister Berit Andnor som informerade dels om arbetet med det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, dels om arbetet med gränshindersfrågorna, där hon uttryckte viss optimism. Efter sessionen kunde hon konstatera, att Poul Schlüters rapport visat på avsevärda resultat även om mycket återstod att göra. Hon tackade för gott samarbete under det gångna året och framförde förhoppningen att arbetet även i fortsättningen skulle innebära koncentration, avformalisering och begränsning av antalet ämnesområden som debatterades under sessionerna.

Viktiga teman under den 55:e sessionen var undanröjande av gränshinder, Norden i Europa och Nordens närområden. Dessförinnan ägde ett antal arrangemang rum i Sverige i samarbete med Föreningen Norden och Norden i Fokus, bl.a. nordiska dagar på Stockholms central och i Kulturhuset den 22–25 oktober.

En av de frågor som delegationen prioriterar högt är *det nordiska samarbetets förankring i de nordiska ländernas parlament*. Nordiska rådet intar en central roll som pådrivare av det nordiska samarbetet. Rådet ger det politiska samarbetet en starkare folklig förankring, möjliggör parlamentarisk insyn i Nordiska ministerrådets verksamhet och i de nordiska regeringarnas samarbete samt ger de nationella parlamenten ökat inflytande i det internationella samarbetet. Vikten av att det nordiska samarbetet förankras i de nordiska ländernas nationella parlament och att intresset för de nordiska frågorna delas av en större krets av parlamentariker än de som är medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet kan därför inte nog understrykas. Trots att behovet av nationell förankring debatterats och utretts vid ett flertal tillfällen är det mycket som återstår att göra. Den nordiska dagordningen är fortfarande svagt kopplad till de nationella. Även om nordiska frågor diskuteras i riksdagen har de ingen eller liten koppling till Nordiska rådets arbete. 2002 beslöt delegationen att verka för nedanstående åtgärder i syfte att öka förankringen.

- Ett politiskt ansvarstagande för att förankra det nordiska samarbetet i riksdagen. Rådsmedlemmarna har ett ansvar att informera sina kolleger i riksdagens fackutskott och i sina partigrupper och också ett ansvar att föra in den nordiska dimensionen där så är relevant i ärendebehandlingen

i utskotten och vidare att i respektive rådsorgan informera om aktuella frågor i riksdagen som berör det nordiska samarbetet.

- Att de av rådet antagna rekommendationerna får en ökad politisk genomslagskraft i riksdagen och att arbetet med uppföljningen av rådets rekommendationer intensifieras.
- Att delegationens berättelse till riksdagen blir ett mer aktivt instrument för att öka informationen om det nordiska samarbetet och att få en diskussion om samarbetets framtida inriktning.
- Att en ny strategi för information och kommunikation utarbetas. Budskapet om vad det nordiska samarbetet resulterar i och vad den aktuella nordiska debatten handlar om måste spridas till vidare kretsar. För att åstadkomma detta krävs en översyn av den nuvarande informationsverksamheten.

Vid sitt sammanträde den 3 december 2003 beslöt delegationen om en viss arbetsfördelning som ett led i arbetet för att förankra det nordiska samarbetet bättre i riksdagen och för att driva på genomförandet av rådets rekommendationer. Detta innebär att varje ledamot och suppleant, med några få undantag, utsågs till ”rapportör” för en eller ett par av rådets rekommendationer. Rapportörskap kan innebära att ta initiativ för att främja den rekommendation man har ansvaret för. Det kan gälla egna motioner, flerpartimotioner, frågor, interpellationer, artiklar, brev etc. Mot slutet av våren förutsätts att var och en bidrar till delegationens uppsummering med en kort lägesrapport om vad som hänt, hur ärendet ligger, tankar om framtida initiativ etc.

Nordiska rådets parlamentariska stipendieprogram inleddes 1992 för att främja parlamentariskt samarbete med och utvecklingen av parlamentarisk demokrati i Nordens närområden. För 2003 hade inom Nordiska ministerrådets närområdesprogram reserverats 500 000 danska kronor för stipendiatprogrammet. Stipendiaterna brukar indelas i två grupper, där ett antal parlamentariker kommer från Baltikum och ett antal från nordvästra Ryssland. Var och en besöker två nordiska länder för att studera parlamentariskt arbete, lokal självstyrelse, socialpolitik, brottsbekämpning m.m. I 2003 års program deltog sex parlamentariker från Kaliningrads regionala дума, två från Litauens parlament, en från Polens senat och en från Polens sejm. Temat var den nordliga dimensionen. Utvärdering av stipendieprogrammet pågår.

Nordiska rådets journaliststipendium, som utdelas årligen, har inrättats för att ge journalister möjlighet att undersöka och rapportera om förhållanden i de nordiska länderna och om nordiskt samarbete. Temat för år 2003 var arbete mot rasism och främlingsfientlighet, samt integration och mångfald. Stipendiesumman var för Sveriges del 90 000 danska kronor och den delades av fyra journalister för reportage eller studier knutna till nämnda tema.

Delegationen har med tillfredsställelse följt verksamheten vid *Norden i Fokus*, det nordiska informationsfönstret i Stockholm. Delegationen och Norden i Fokus är samarbetspartner i olika aktiviteter, t.ex. den årligen åter-

kommande "författarscenen" på Kulturhuset i Stockholm med medverkan av de till Nordiska rådets litteraturpris nominerade författarna.

På informationssidan samverkar delegationen också med *Föreningen Norden* genom ett särskilt samarbetsavtal. Det nordiska samarbetet har en stark folklig förankring. Samarbetet med frivilligorganisationerna är en viktig del där Föreningarna Norden intar en särställning.

Hallå Norden är en servicetelefon som verkar i de nordiska huvudstäderna för att hjälpa nordbor som kommit i kläm mellan de nordiska ländernas byråkratier. Det material som Hallå Norden samlat utgjorde en viktig grundval för ambassadör Ole Norrbacks rapport om nordbors rättigheter. Hallå Norden är en viktig samarbetspartner till delegationen. Med utgångspunkt i konkreta fall som kommit till den nordiska servicetelefonen har delegationen i samarbete med Hallå Norden arrangerat tre seminarier om gränshinder som medborgarna stöter på när de flyttar mellan de nordiska länderna.

3 Gränshinder i Norden

Under flera år har, inte minst i frågetimmen, Nordiska rådet uppmärksammat de gränshinder som trots de omfattande nordiska avtalen försvårar rörligheten mellan länderna. Inträde i EU respektive EES har inte, som många trodde, medfört lösningar på dessa problem.

Varje år är det mer än 40 000 människor som flyttar eller pendlar mellan de nordiska länderna. Omkring 250 000 personer med nordiska medborgarskap är bosatta i ett annat nordiskt land, och det är många som kan vittna om att det finns byråkratiska hinder som borde vara möjliga att lösa så att vi lättare kan röra oss i Norden. 1998 inrättades den här ovan nämnda informationstjänsten Hallå Norden, som ger råd och vägledning för nordbor som upplever sådana problem. Men dess möjligheter att agera upplevdes som otillräckliga, och regeringarna tillsatte en särskild utredare, Finlands dåvarande Norgeambassadör Ole Norrback.

Norrback presenterade en rapport med rubriken ”Nordbors rättigheter”. Med hjälp av talrika exempel som samlats av den nordiska hjälptelefonen Hallå Norden visade Norrback på en rad brister i de nordiska regelsystemen liksom även på bristerna i myndigheternas kännedom om och tillämpning av regelsystemen även när dessa är på plats och förväntas fungera. Han drog slutsatsen, att de flesta problemen har skapats av skillnader i beskattning, i de sociala välfärdsstrukturerna, särskilt vad gäller pensioner och familjepolitik samt inom utbildningen. Examensgiltigheten är ett område som omfattas av ett nordiskt avtal, som långt ifrån alltid fungerar. Samma sak gäller godkännande av legitimationer för vårdpersonal.

Ministerrådet presenterade till sessionen 2002 ett förslag med en katalog över de åtgärder man avsåg vidta för att följa upp rapporten. Presidiet erinrade i sitt betänkande över ministerrådsförslaget om rådets tidigare rekommendation om ökad rörlighet över gränserna där vikt lades vid att myndigheternas besked till medborgarna måste bli bindande. En slagkraftig strategi för informationsinsatserna borde utarbetas i samarbete med Nordiska rådet. Hallå Norden borde få utökade befogenheter som stärker verksamheten som central klagoinstans och utredningsbas i nordisk regi. De nordiska avtalens styrka och svaghet borde vara kända av myndigheterna och information härom vidareföras till medborgarna. Avtalen borde genomgås och jämföras med EU/EES regelverk, och Nordiska rådet borde i en dialog med fackministrarna få insyn i denna process. Presidiet noterade med tillfredsställelse att ministerrådet hade lagharmonisering som ett av sina huvudinsatsområden.

I debatten vid sessionen lovordades Norrbacks rapport och regeringarna uppmanades att snabbt vidta åtgärder för att förverkliga de förslag som presenterats, såsom mycket viktiga för medborgarna och för det nordiska samarbetets trovärdighet. I den senare antagna rekommendationen talas om en konkret tids- och implementeringsplan för var och en av de 23 åtgärder som

nämndes i ministerrådsförslaget, däribland att modernisera de nordiska avtalen på arbetsmarknadsområdet och lägga till grund att icke-nordiska medborgare med permanent uppehållstillstånd i ett nordiskt land får samma rättigheter som nordiska medborgare vad gäller möjligheten att arbeta i Norden, samt att arbeta för lagstiftning om gränsöverskridande betalningar inom Norden i syfte att nivån på avgifterna skall vara densamma som för inhemska betalningar.

För att åstadkomma kraft i förändringsarbetet och sätta politisk fokus på konkreta juridiska och administrativa lösningar utsåg samarbetsminister Berit Andnor, ordförande i Nordiska ministerrådet för 2003, den förre danske statsministern Poul Schlüter till ordförandeskapets särskilde representant i arbetet med borttagande av gränshinder i Norden. Poul Schlüter presenterade sin med spänning emotsedda rapport ”Fjernelse af grænsehindringer i Norden” vid 55:e sessionen.

Berit Andnor uttalade tillfredsställelse med Schlüters arbete och fann att man arbetat snabbt för att få fram bra lösningar på enkla problem. Schlüter konstaterade att det var omöjligt att på kort sikt åstadkomma en utjämning av de nordiska ländernas lagstiftning eller harmonisering av skatter och avgifter för att underlätta för nordbor att bosätta sig, pendla och studera i ett annat nordiskt land. Arbetet har bara börjat och det dyker ständigt upp nya hinder.

Som exempel på uppnådda resultat och politiska åtaganden som ger snabba resultat nämns i rapporten en uppdaterad nordisk trygghetskonvention och förbättrad information som underlättar tillämpningen av konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster samt ändring av det nordiska folkbokföringsavtalet så att information om flyttning kommuniceras direkt mellan registreringsmyndigheterna i utflyttnings- respektive inflyttningslandet; den som flyttar skall få ett nytt personnummer på ett par dagar. Personnummer är bl.a. en förutsättning för att ingå kontrakt om hyra, bankförbindelse m.m. På ämbetsmannanivå har man enats om en gemensam lista över läkemedel som skall kräva Schengenintyg. Listan behandlas nu på politisk nivå.

Arbetsmarknadsministrarna har ingått en principöverenskommelse om att utomnordiska medborgare med permanent uppehålls- och arbetstillstånd inkluderas i avtalet om den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. Danmark gör dock undantag mot bakgrund av sitt förbehåll inom EU. Ett utredningsarbete har påbörjats. Internordisk arbetsförmedling på Internet beräknas bli genomförd under 2004.

Detta år upprättas en nordisk elektronisk skatteberäkningsmodell och nordiska taxeringskontor i gränsregioner, där medborgare kan få sin skatt uträknad direkt. Finansministrarna diskuterar även möjligheten att öppna ett nordiskt virtuellt skattekontor.

Ett bilateralt skatteavtal mellan Danmark och Sverige undertecknades av finansministrarna under sessionen och bör kunna undanröja ett viktigt gränshinder i Öresundsregionen. Avtalet fokuserar på och löser viktiga problem för arbetskraftspendlarna, t.ex. att kostnaden för resan över Öresundsbron blir avdragsgill samt att pensionsförsäkringarna från hemlandet/bostadslandet kan

tas med till arbetslandet och fortsatt vara avdragsgilla mot inkomsten. Det gäller såväl privata pensionsförsäkringar som de arbetsgivaren inbetalar. Har man två arbetsgivare i två länder betalas skatt i båda länderna. Avtalet skapar större klarhet om var skatt betalas. Det skall ske där inkomsttagaren arbetar merparten av sin tid, något som underlättar skattesituationen för dem med hemarbete och för dem som företar tjänsteresor.

Vad gäller de höga bankavgifterna för överföringar mellan länderna har man dock ej lyckats komma till en lösning, vilket Schlüter beklagar, då det har stor betydelse både för enskilda och för små och medelstora företag. Ministern skall dock kontakta branschorganisationerna för att reglera transaktionstiderna inom Norden.

Vissa framsteg har gjorts för att förenkla tullprocedurer och sänka kostnader för yrkestrafik mellan Sverige och Norge. För entreprenörer i byggbranschen, som hittills måst betala importavgifter (som senare delvis återbetalats) vid tillfälligt arbete i annat nordiskt land, har Sverige och Norge enats om att tillämpa kreditundersökning så att företagen slipper ställa sådan säkerhet. Man har också enats om nordisk multilateral tillämpning av principerna om ömsesidigt erkännande av kranförarbevis, något som varit ett problem mellan Sverige och Finland.

Undervisningsministrarna har förpliktat sig att våren 2004 underteckna en revision av gymnasieavtalet och att förbättra systemet för studiestöd. Vidare skall ministrarna förstärka det nordiska samarbetet om ömsesidigt erkännande av utbildningar – i synnerhet inom EU:s ram – och påbörja samarbete om ömsesidigt erkännande av yrkesutbildningar. Den 1 oktober 2003 trädde en ändring av den svenska högskoleförordningen i kraft som likställer examen vid Nordiska hälsovårdshögskolan med svenska examina. En överenskommelse har nåtts som möjliggör att svensk sjöfartsutbildning ger behörighet på Åland, och en annan om att åländska bilar kan bli besiktigade av Svensk Bilprovning. Sedan den 1 maj 2003 kan isländskt namnskick kostnadsfritt användas i Sverige. I Danmark utreds frågan.

För att komma till rätta med kvarvarande gränshinder på det sociala området har ministerrådet påbörjat en värdering av behovet av revision av den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster.

Poul Schlüter framhåller i sin rapport att gränshinder inte kan avlägsnas en gång för alla. I moderna dynamiska samhällen kommer det att uppstå nya gränshinder. Därför måste arbetet föras vidare, och gränshinder blir en permanent punkt på ministerrådets dagordning. Arbetet med att eliminera gränshinder är viktigt både för medborgare och företag mot bakgrund av den ständigt ökande internationella konkurrensen. Schlüter fortsätter sitt arbete första hälften 2004 under det isländska ordförandeskapet.

För att samordna det vidare arbetet mellan Nordiska ministerrådet, Hallå Norden och de olika gränsregionala kommittéerna inrättas en särskild gränsregional enhet med tre ”vakthundar” vid ministerrådets sekretariat. Hallå Norden förstärks bl.a. genom att några av de nuvarande halvtidstjänsterna utökas till heltid.

Under den efterföljande plenardebatten som hade rubriken *Gränshinder och vardagsintegration*, vars förutsättningar dock begränsades av att ingen av parlamentarikerna hade kunnat ta del av Schlüters rapport innan den presenterades vid presskonferensen den 28 oktober, uttalade flera talare stor tacksamhet och tillfredsställelse med det arbete som utförts. Det upplevdes av många som en positiv överraskning att Schlüter trots den korta tid han haft att bearbeta regeringarna ändå lyckats utverka så många konkreta utfästelser.

Den starkaste kritiken, som framhölls redan av Schlüter, var att man inte kunnat enas om bankavgifterna och att Danmark försvarade sitt undantag med hänvisning till ett löfte till penninginstitutet att inte ålägga dem ökade kostnader. Även Danmarks reservation mot att tredjelandsmedborgare skulle omfattas av den fria nordiska arbetsmarknaden med hänvisning till sitt undantag från Maastrichtavtalet fick en kritik som ifrågasatte relevansen av detta undantag i ett nordiskt sammanhang. Å andra sidan kunde den danske skatteministern presentera det nya dansk-svenska skatteavtalet, som innebär en väsentlig förenkling av reglerna för beskattningen av pendlare över Öresund. Dessutom inrättas taxeringsavdelningar i Köpenhamn och Helsingör för att handlägga pendlarnas konkreta beskattningsproblem.

4 Norden i Europa – nordlig dimension

Varje år avger Nordiska ministerrådet en rapport om sina insatser i europeiskt sammanhang mot bakgrund av en rekommendation av Nordiska rådet. Det noteras att EU:s utvidgning med Polen, Estland, Lettland och Litauen kommer att medföra en tyngdpunktsförskjutning mot norr. Rapporten 2003 fokuserar på relationen mellan det nordiska samarbetet och det utvidgade europeiska samarbetet med särskild vikt på samarbetet med de baltiska länderna och nordvästra Ryssland. I rapporten sägs bl.a. att utmaningen för det nordiska samarbetet i en globaliserad tid med ett starkt utvidgat EU är att allt tätare utveckla den inbördes nordiska dialogen om internationella, särskilt europeiska, frågor. Ett gemensamt uppträdande i EU är inte liktydigt med nordisk blockpolitik utan ett budskap att man avser att samarbeta europeiskt så långt möjligt i varje enskild fråga där ett nordiskt samarbete innebär ett mervärde.

Ministerrådet har lämnat sitt bidrag till EU:s aktionsplan för den nordliga dimensionen 2004–2006 med förslag om en ökad nordisk insats för att förverkliga den nordliga dimensionen och stärka EU:s arbete i norra Europa, som skall ses som ett uttryck för ett regionalt, gemensamt nordiskt agerande inom den europeiska ramen. Erfarenheterna av långvarigt arbete i de baltiska länderna ger god nytta, inte minst när det gäller miljöarbete och kunskapsutväxling. I samband med sessionen i Oslo beslöt hälso- och socialministrarna att etablera ett partnerskap för folkhälsa och livskvalitet inom ramen för den nordliga dimensionen. Partnerskapet skall bl.a. syssla med att förebygga folkhälsoproblem som smittsamma sjukdomar och alkoholmissbruk i närområdena. Deltagare är förutom de nordiska och baltiska länderna även Polen och Ryssland samt internationella organisationer.

EU har å sin sida ett både politiskt och operationellt intresse av välfungerande regionala samsamarbetsstrukturer som kan avlasta EU:s egna institutioner och kapacitet. Det nordiska samarbetet blir på detta sätt en förstärkning av Norden i EU.

Den Nordliga dimensionen, som lanserades 1997, definieras som EU:s politik för utveckling i den nordliga delen av Europa. Geografiskt sträcker den sig från Arktis till Östersjöns sydspets och från Grönland till nordvästra Ryssland. Den nordliga dimensionen innebär dock mycket mer än EU:s Rysslandspolitik. I och med att Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar i EU överflyttas dock den nordliga dimensionens fokus till stor del till Ryssland. Nordiska rådets presidium har haft möten om den nordliga dimensionen med Rysslands Statsduma och Federationsråd samt med Baltiska församlingen och också genomfört ett stipendieprogram för parlamentariker från Kaliningrad.

I Nordiska ministerrådets bidrag till EU:s nya handlingsplan för nordliga dimensionen 2004–2006 ingår bl.a. förslag om hållbar ekonomisk och social utveckling, handel och företagsamhet, infrastruktur och gränspassager, energi och miljö, kunskapsamhällets utveckling samt även samarbete mot organise-

rad brottslighet som trafficking (människohandel) och narkotikahandel. Ministerrådet gav också ett flertal praktiska förslag till organisation och finansiering av insatser och lyfte fram andra regionala aktörer såsom Östersjöstaternas råd, Barentsrådet och Arktiska rådet. Vid sessionen framfördes ministerrådets bedömning, att dess text satt tydliga spår i EU:s slutliga förslag.

Presidiets talesman framhöll att dimensionen är ett politiskt begrepp som mer och mer handlar om att utveckla samarbetet med Nordvästryssland, och huvudsyftet är att främja en demokratisk samhällsutveckling och en hållbar ekonomisk och social utveckling i regionen. Även om det finns goda förutsättningar att främja samhandeln och att idéer och resurser kan mötas finns det ett antal hinder för genomförande av projekt, som tröga rutiner och oklara villkor, t.ex. juridiska och administrativa spelregler, som verkar avskräckande på investeringsviljan. Nordiska rådets temakonferens 2004 genomförs i samarbete med federationsrådet och statsduman och kommer bl.a. att fokusera på dessa problem. Konferensen äger rum i Helsingfors den 14–15 april 2004 och huvudtalare är Pat Cox, Europaparlamentets talman. Konferensen öppnas av Finlands riksdags talman Paavo Lipponen.

Den vänstersocialistiska gröna gruppens isländske talesman pekade på att den nordliga dimensionen också omfattade det arktiska området. Av dimensionens fem nyckelfaktorer var tre, nämligen ekonomisk utveckling, mänskliga resurser och miljöskydd, de viktigaste i det arktiska området. Man måste också ge lokalbefolkningen, inklusive urbefolkningarna, möjlighet att delta i beslutsprocessen. Uppbyggnad av infrastrukturen, särskilt IT-nätverk, skulle få positiv inverkan på utvecklingen av de mänskliga resurserna, t.ex. genom distansstudier, telemedicin m.m.

5 Närområdet – samarbete i Östersjöregionen

Det parlamentariska nordiska närområdessamarbetet, som inleddes 1989 med de tre baltiska länderna redan innan dessa uppnådde sin självständighet, har senare kompletterats med ett samarbete med närområdena i nordvästra Ryssland och håller på att ersättas av nya former av samarbete i hela den nordeuropeiska regionen. Ministerrådet beskriver i sin rapportering sina åtgärder för att förstärka kontakterna och samverka med Östersjöstaternas råd (CBSS), Barentsrådet (BEAC) och Arktiska rådet. Bakgrunden till dessa åtgärder är att de nordiska regeringarnas målsättningar – den nordiska nyttan – skall kunna kanaliseras och verkställas på effektivast möjliga sätt. Ministerrådet och Östersjörådet har beslutat pröva hur ett gemensamt arbete efter EU:s kommande gräns mot Ryssland och Vitryssland skulle kunna utvecklas. Ett projekt, inriktat på cross-border-relationer, har bedrivits de senaste åren med bas i ministerrådets informationskontor i Vilnius. Informationskontor finns dessutom i Tallinn, Riga och S:t Petersburg (med filialer i Murmansk och karelska Petrozavodsk). Förhandlingar pågår i Moskva om inrättande av ett informationskontor i Kaliningrad.

Överläggningarna vid sessionen präglades av att åtta länder i Östersjöregionen inom ett antal månader skulle komma att vara EU-medlemmar och den inverkan detta kunde bedömas ha på samarbetet, däribland det utvidgade Europa och det nya gemenskapsinstrumentet för de nya medlemsländerna, New Neighbour Instrument. På våren organiserades ett tredje NGO-forum i Östersjöregionen som ett steg på vägen till ett starkare civilt samhälle i regionen. Vid ett nordisk-baltiskt statsministermöte i samband med sessionen inviderades de baltiska länderna officiellt att delta i Nordiska investeringsbanken.

På grundval av ett förslag från mittengruppen om miljö och livskvalitet i Murmansk presenterade välfärdsutskottet, medborgar- och konsumentutskottet samt miljö- och naturresursutskottet ett gemensamt utskottsförslag om en särskild handlingsplan för samarbetet med nordvästra Ryssland vid sidan av existerande planer inom olika sektorer. De tre utskotten önskar en fortsatt markant och synlig insats i närområdet och att samarbetet med Nordvästryssland skall ytterligare förstärkas i framtiden i enlighet med en välplanerad strategi med hänsyn tagen både till de lokala behoven och insatser av nordiska och övriga internationella samarbetspartner i området. Dessutom måste tillväxten i samarbetet med Nordvästryssland anpassas så att utfasningen i de baltiska länderna sker på ett rimligt sätt i takt med att normala grannlandsrelationer med de nya EU-länderna byggs upp.

Handlingsplanen måste också utformas så att den på bästa sätt blir ett instrument i förverkligandet av strategin för EU:s Nordliga dimension. Samarbetet med nordvästra Ryssland skall bidra till fortsatt utveckling av demokrati och hållbar ekonomisk utveckling längs EU:s nordöstliga gräns, med särskild

inriktning på förbättrad miljö och förbättringar på det sociala och hälsomässiga området. Utskotten vill särskilt prioritera frågorna om hantering av radioaktivt avfall, vattenförsörjning och rening av spillvatten. Ämnen och samarbetspartner, både myndigheter och intresseorganisationer, bör identifieras och ryska partner bör tas med på både lokal/regional och federal nivå i samband med utarbetandet av strategin. Nordiska investeringsbanken och miljöinvesteringsbolaget NEFCO bör konsulteras. Handlingsplanen måste inspirera den nordiska resursbasen att engagera sig i samarbete med Nordvästryssland, t.ex. vad gäller kompetensuppbyggnad och utvecklingsprogram för unga, för sakkuniga, för politiker och för ledare av intresseorganisationer.

Nordiska rådet antog en rekommendation till ministerrådet om att inleda utarbetandet av en handlingsplan för ett förstärkt närområdessamarbete med nordvästra Ryssland före utgången av 2004. Detta arbete har redan inletts och ett ministerrådsförslag förväntas bli presenterat vid Nordiska rådets 56:e session i Stockholm.

På förslag av medborgar- och konsumentutskottet antogs en rekommendation till ministerrådet att upprätta en stödordning för samarbete mellan politiskt aktiva nordiska och ryska unga inom existerande stipendieordning.

Den parlamentariska Östersjökonferensen utsåg Kent Olsson som speciell rapportör för att se hur samarbetet med Kaliningradregionen kan utvecklas. Viktigast är att stödja demokratiutvecklingen och att få till stånd ett gott investeringsklimat. Viktiga frågor är också hälsoförhållanden, sociala förhållanden och kriminalitet. Rapportering sker under 2004.

6 Gemensamt möte med Baltiska församlingen i Lund den 27–30 april

Det officiella parlamentariska samarbetet mellan Norden och Baltikum inleddes 1991 när nordiska parlamentariker deltog i Baltiska församlingens konstituerande möte. Gemensamma möten mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen har hållits i Vilnius 1996, i Helsingfors 1999 och i Riga 2001. Praxis har utvecklats till att hålla gemensamma möten vartannat år, omväxlande i Baltikum och i Norden.

Det fjärde gemensamma mötet hölls i Lund i anslutning till Lunds 900-årsjubileum som nordiskt ärkebiskopssäte. I ett gemensamt uttalande konstaterade de nordiska och baltiska parlamentarikerna att samarbetet mellan de båda organisationerna går in i ett intensivare skede. EU:s utvidgning medför nya möjligheter för samarbetet i Europa. Det nordisk-baltiska samarbetet har en central roll för att möta utmaningarna i norra Europa och för att ge de små länderna i unionen en röst. Det kan också fungera som en pådrivare av regionalt samarbete inom EU. Kampen mot organiserad brottslighet, korruption, handel med kvinnor och barn och med narkotika framhålls som viktiga samarbetsområden för en fortsatt utveckling av demokrati och välfärd i länderna. Skydd av miljön med särskild fokus på Östersjön samt beredskap mot katastrofer och terrorism är andra områden som skall framhållas i det fortsatta samarbetet.

I debatten betonades att de nordiska insatserna i de baltiska länderna i framtiden kommer att basera sig på partnerskap. Både parlamentariker och regeringsrepresentanter framhöll kampen mot den organiserade brottsligheten och narkotikan som en ödesfråga för demokratin. Vid Lundmötet noterades att samarbetet på detta område utvecklats från informationsutbyte till konkret praktiskt samarbete mellan polis och tullmyndigheter. Vidare välkomnades att regeringarna beslutat samarbeta i gemensamma arbetsgrupper kring konkreta politiska frågeställningar om IT och regionalpolitik.

7 Nordiska rådets 55:e session i Oslo den 27–29 oktober 2003

Statsministrarnas redogörelse och generaldebatt

Statsminister Göran Persson utgick från den isländske statsministerns presentation av det isländska ordförandeprogrammet för 2004, som han fann vara en naturlig fortsättning på det svenska ordförandeprogrammet som satt fokus på integrationsfrågorna. Ytterst handlade det om att bättre utnyttja Nordens resurser, både mänskliga och ekonomiska, genom att se på hur man bättre skall ge invandrare möjlighet att bidra till våra samhällen genom att ta bort krångel och minska olika gränshinder och genom att öka samarbetet över Östersjön med de nya baltiska EU-medlemmarna.

Han gjorde en exposé över den nordiska välfärdsmodellen, som medför en unikt hög sysselsättningsgrad och kombinerar välfärd med ett effektivt genomförande av den inre marknaden. Den generella välfärdspolitiken, som förutsätter ett högt skatteuttag och höga offentliga utgifter, skapar frihet för den enskilde eftersom rättigheterna följer henne eller honom och inte är låsta till ett särskilt företag eller till en bransch. Välfärdsmodellen bidrar till sammanhållning eftersom den bygger på gemensamt ansvarstagande. Men den demografiska utvecklingen med åldrande befolkningar ökar trycket på våra ekonomier. Då krävs att vi bättre tar till vara den arbetskraft som finns men inte används. Vi måste arbeta brett med att öka integrationen av människor med utländsk bakgrund i arbetslivet. Satsningar kommer att krävas på kunskaper i språk, på insatser inom arbetsmarknadspolitiken, på utbildningen och på kampen mot diskrimineringen.

Vi måste också bättre ta till vara globaliseringens möjligheter till tillväxt och utveckling. Det är därför naturligt att det nordiska samarbetet söker sig utåt, mot de baltiska staterna, mot Ryssland och mot många andra. Ett stort antal nordisk-baltiska ministermöten hade ägt rum under det svenska ordförandeskapet, och regeringscheferna hade vid Osломötet enats om att för första gången öppna en av de viktigaste nordiska institutionerna, Nordiska investeringsbanken, för baltiskt medlemskap. Avsikten är att balterna skall kunna vara medlemmar från den 1 januari 2005.

Många talare i den efterföljande debatten anknöt till statsministerns anförande och debatterade förhållandet mellan den nordiska välfärdsmodellen och det höga skattetrycket. Mittengruppens representant betonade att det finns en stark potential för att hävda en stark nordlig region med tre nordiska medlemsländer, två nordiska EES-länder och tre nya baltiska medlemsländer i ett utvidgat Europa. Utmaningen är att stärka den nordliga dimensionen genom att fortsätta att bygga ut banden till de baltiska länderna. Målsättningen är att tillsammans bilda en stark nordlig region med Norden som en länk mellan de gamla och de nya EU-medlemsländerna. Man bör verka för att på ett tidigt stadium i beslutsprocessen identifiera frågor där ett samstämt nordiskt age-

rande kan ge mervärde och öka genomslaget för nordiska ståndpunkter. Man bör även söka komma överens om gemensamma riktlinjer i viktiga politiska frågor, t.ex. regionalpolitik, narkotika och gränsöverskridande kriminalitet och agera samstämt för att konkretisera den nordliga dimensionen i samarbete med Baltikum.

Frågestund med samarbetsministrarna

Även vid 55:e sessionen följde man den praxis som grundlagts vid 48:e sessionen med spontana frågor enligt förebild från Sveriges riksdag. Frågorna besvarades av samarbetsministrarna, för svensk del av Berit Andnor.

Ett stort antal svenska rådsmedlemmar utnyttjade tillfället att ställa frågor och få spontana svar av samarbetsministrarna. De ämnen som togs upp av frågeställarna var vid denna session främst gränshindersfrågor som svenska arbetares problem vid arbete i Norge, överföring av pengar mellan länderna, studiestödsordningar, föräldrapenning vid flyttning till annat land och skatte- stöd till sjötrafiken. Även sociala frågor som alkoholbeskattningen och narko- tikaförsäljningen i Christiania togs upp.

Nordiska rådets priser

I samband med sessionen utdelades Nordiska rådets priser vid en ceremoni i Gamle Logen i Oslo. Litteraturpriset tilldelades den svenska poeten, författa- ren och litteraturkritikern Eva Ström för diktsamlingen Revbensstäderna, musikpriset den norska samiska kompositören och sångerskan Mari Boine och natur- och miljöpriset den finländska natur- och miljöskyddsorganisation- en Luonto-Liitto ry.

Debatterna i sin helhet återfinns i det tryckta protokollet från sessionen. Även den fullständiga texten till frågorna och svaren återfinns i det tryckta proto- kollet.

8 Presidiet

Nordiska rådets presidium består av en president och högst 12 andra valda medlemmar som utses av plenarförsamlingen. Varje land och partigrupp bör vara representerade i presidiet. Presidiet är rådets högsta beslutande organ då plenarförsamlingen inte är samlad. Presidiet bereder övergripande politiska frågor, den allmänna inriktningen och utvecklingen av rådets verksamhet samt tillser att rådets verksamhet samordnas med verksamhet i de nationella parlamenten och internationella organisationer. Presidiet behandlar även budgeten för det nordiska samarbetet samt utrikes- och säkerhetspolitik. Prioriteringar under året har varit rivande av kvarstående gränshinder och minskad friktion för den fria rörligheten liksom även en starkare förankring av det nordiska samarbetet i de nationella parlamenten. Samarbetet med Baltiska församlingen har varit högt prioriterat liksom Nordens och det nordiska samarbetets roll i ett nytt Europa.

Medlemmar av presidiet har bl.a. mött representanter för ryska Federationsrådet och Statsduman och Västnordiska rådet samt deltagit i Baltiska församlingens session i Vilnius och hållit ett gemensamt möte med dess presidium. I samband med S:t Petersburgs 300-årsjubileum i juni deltog rådets president i ett möte med OSS parlamentariska församling. Presidiet har även mött representanter för Europaparlamentet och Europarådet.

Svenska representanter i presidiet har varit Anita Johansson och Ragnwi Marcelind. Vid 55:e sessionen valdes Gabriel Romanus och Kent Olsson tillsammans med Anita Johansson till medlemmar i presidiet. Samtidigt valdes Gabriel Romanus till rådets president för 2004 och Anita Johansson till den nyinrättade posten som vice president.

Viktigare ärenden som presidiet förde fram till sessionen var ministerrådsförslaget om *nordiska samarbetets budget för 2004 samt redogörelse för planerna för det nordiska samarbetet, medlemsförslag om nordiskt filmpris och om en arbetsgrupp för realistiska ramar för framtidens nordiska samarbete samt presidiets eget förslag angående vice president i Nordiska rådet.*

9 Utskotten och kontrollkommittén

Kultur- och utbildningsutskottet

Inom kultur- och utbildningsutskottets område behandlas frågor rörande kultur, dvs. allmän kultur och konst, ett mångkulturellt och multietniskt Norden, film och medier, språk, idrott, barn- och ungdomskultur samt Föreningen Norden, frivilligsektorn. Därutöver behandlas utbildning, undervisning och forskning i utskottet. Svenska medlemmar under året har varit Lars Wegendal (ordförande), Heli Berg, Tuve Skånberg samt Nils-Erik Söderqvist.

Vid sitt junimöte informerades utskottet av Nordiska Språkrådet om *den nordiska språkgemenskapens* nya situation med engelska som ett andra språk och arbetsspråk, vilket leder till domämförluster i de nordiska språken. Utskottets sommarmöte hölls på Färöarna, där utfrågningar genomfördes dels om idrotten som integrerande kraft i Norden, dels om vuxnas lärande. Därutöver diskuterade utskottet gränshinder, bl.a. krav på språkprov för svenska medicinstudenter vid universitet i Danmark, vilket ledde till ett pressmeddelande från utskottet om att detta stred mot den nordiska tanken att främja internordisk språkförståelse, demokratisk språkpolitik och språksyn i Norden. Utskottet informerades vid sitt septembarmöte om att den danska regeringen uppgivit sitt krav på språkprov.

Vid sitt aprilmöte i Lund mötte utskottet Baltiska församlingens kultur- och utbildningsutskott. Vid mötet beslöts att inleda ett samarbete och om gemensamma aktiviteter under 2003 och 2004. I det gemensamma arbetsprogrammet står att man vill skapa ett nordisk-baltiskt rum för högre utbildning inkluderande mobilitets- och stödprogram. Arbetsgrupper tillsattes av de båda utskotten.

På förslag av *Arbetsgruppen om Baltikum* har rådet antagit ett utskottsförslag om en ny handlingsplan för utbildning och forskning. Gruppen har också haft ett möte med Baltiska församlingens arbetsgrupp. *Arbetsgruppen om kvalitet i skolan* förberedde under året en konferens i februari 2004 om skolans kvalitet med deltagande bl.a. från Baltiska församlingen, de nordiska parlamentens utbildningsutskott och företrädare för skolor. Utgångspunkten för konferensen är att diskutera paradoxen att skolorna i Norden i många länder ses som förebilder medan man i den offentliga debatten i Norden kritiserar skolan. Ordförande i båda arbetsgrupperna är Nils-Erik Söderqvist.

Övriga frågor som behandlats av utskottet under året är bl.a. olika *gränshinder* såsom utbildning för unga i Norden och nordisk tentamensgiltighet för högre utbildning. Utskottet har också lagt fram förslag om *nordisk formgivning och design* och om *språkens domämförlust*. Förslag som rör ungdom har haft stor plats på dagordningen, såsom förslag om *idrotten som integrerande kraft*, om *rabattbiljetter för studerande och ungdom* samt om *nordisk uppläsningstävling – arbete med nordiska klassiker i grundskolan*. Samtliga dessa förslag resulterade vid sessionen i rekommendationer.

Utskottet har även lämnat yttrande till presidiet om ett permanent *nordiskt filmpris*.

Forskning är ett viktigt ämnesområde för utskottet, som tidigare föreslagit utarbetandet av en *vitbok* om utbyggnad av Norden till en internationellt ledande forsknings- och näringslivsregion. På uppdrag av Nordiska ministerrådet arbetade professor Gustav Björkstrand under året fram en sådan vitbok, *Noria, Vitbok om nordisk forskning och innovation*, som presenterades för rådet vid sessionen i Oslo. *Nordiskt TV-samarbete* är fortsatt på agendan och diskuterades vid det årliga mötet med de nordiska kulturministrarna i samband med sessionen. En särskild utredare har tillsatts för att närmare undersöka hur ett utökat nordiskt TV-samarbete kan se ut.

Som ett led i utskottets strävan efter ett närmare samarbete med *de nationella parlamentens utbildnings- och kulturutskott* mötte utskottet representanter för kulturutskottet och utbildningsutskottet i Sveriges riksdag den 4 februari och kulturutskottet i Färöarnas landsting den 31 juli.

Mot bakgrund av rapporten *Nordisk kulturpolitik i förändring* arrangerades på initiativ av Nordiska kulturfonden en serie *konferenser* om den nordiska kulturpolitiken, i vilka utskottets medlemmar deltagit. Syftet med konferenserna var att belysa likheter och olikheter i ländernas kulturpolitik, inkluderat de självstyrande områdena och det samiska kulturområdet.

Välfärdsutskottet

Välfärdsutskottet svarar för ärenden som rör välfärds- och trygghetssystem, social- och hälsovård, handikapp, bostadspolitik, familj, barn och unga samt narkotika. Svenska medlemmar av utskottet var från årets början Gabriel Romanus och Margareta Israelsson.

Utskottet har under 2003 främst arbetat med diabetesproblematiken, rusmedelsproblematiken (alkohol och narkotika) och beskattningen av pensioner (gränshinder). Tre utskottsförslag avgavs till sessionen.

Vid sessionen antogs två rekommendationer på folkhälsoområdet på grundval av förslag av välfärdsutskottet, nämligen om *förebyggande av diabetes i Norden* och om *insatser mot narkotika och alkohol*. Utskottet tog dessa initiativ på grundval av en utfrågning med sakkunniga respektive som en uppföljning och konkretisering av tidigare avskrivna rekommendationer. Som en uppföljning av rapporten om nordbornas rättigheter framlade utskottet ett förslag om *beskattning av pensioner och principerna för förtidspensionering*, som också utmynnade i en rekommendation från sessionen.

Arbetsgruppen för barn och unga har varit i verksamhet hela året under Margareta Israelssons ordförandeskap och vid utskottsmötena rapporterat om hur arbetet fortskridit. Gruppen har avlagt besök i Tallinn, Viborg, Riga, Oslo, Stockholm och Fredrikshavn. Slutrapporten väntas under 2004.

Utskottet var representerat vid Västnordiska rådets temakonferens Sundhet i Västnorden, där dess ordförande var en av huvudtalarna. Ett gemensamt möte med Baltiska församlingens motsvarande utskott hölls i juni i Palanga i Litauen. I samband med Lundmötena i april arrangerade utskottet ett semi-

narium om bekämpningen av narkotika tillsammans med medborgarutskottet och två utskott från Baltiska församlingen.

Välståndsutskottets sommarmöte hölls i Viborg, där utskottet även besökte det regionala sjukhuset, ett barnhem, ett mottagningscentrum för gatubarn samt representanter för Viborg stad. Ett möte hölls också med frivilliga hjälp- och biståndsorganisationer verksamma i Viborg med omnejd.

Medborgar- och konsumentutskottet

Utskottet ansvarar för ärenden rörande demokrati, mänskliga och medborgerliga rättigheter, jämställdhet, konsumentfrågor, säkra livsmedel, kriminalitet (inklusive internationell brottslighet och terrorism), lagstiftning, invandring och flyktingar samt samarbete mot rasism. Svenska medlemmar har varit Marianne Carlström, Lennart Gustavsson, Inger René och Berndt Sköldestig.

I anslutning till utskottets möte i Stockholm i februari arrangerades ett miniseminarium om konsumentfrågor. Vid seminariet föreslog statsrådet Ann-Christin Nykvist att utarbetandet av det nya handlingsprogrammet på konsumentområdet borde ske i dialog mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Medborgar- och konsumentutskottet fann initiativet mycket positivt och tillsatte en arbetsgrupp under ledning av Marianne Carlström som förberedde Nordiska rådets inspel till handlingsprogrammet i form av en rekommendation om *handlingsplan för Nordiska ministerrådets konsumentsektor för åren 2005–2008*.

Utskottet har under året fortsatt arbetet med frågorna om prostitution och handel med kvinnor, vilket resulterade i två rekommendationer vid den 55:e sessionen, dels en rekommendation om *åtgärder mot prostitution och handel med kvinnor* med innebörden att länderna bör vidta gemensamma åtgärder i arbetet mot prostitution och kvinnohandel, utarbeta etiska regler för offentligt anställda och militärer i utlandstjänst och arbeta för en harmonisering av lagstiftningen, dels en rekommendation om *förebyggande åtgärder och utredning om åtgärder mot prostitution och handel med kvinnor* som avser bl.a. åtgärder inom ramen för närområdesprogrammet. På medborgar- och konsumentutskottets förslag antogs även rekommendationer om *spridning av filmen "Lilja 4-ever" i skolor i de nordiska länderna och i skolor i närområdena*. Utskottet behandlade även förslag om *stödordning för politiskt aktiva nordiska och ryska unga* som resulterade i en rekommendation.

Som ett led i utskottets arbete med samernas ställning som urfolk och minoritet i det nordliga Norden genomförde medborgar- och konsumentutskottet under våren en studieresa i Finnmarken i Norge varvid utskottet mötte representanter för Samisk Parlamentarisk Råd i Karasjok samt Samisk Høgskole och Nordisk Samisk Institutt i Kautokeino.

Näringsutskottet

Utskottet ansvarar för ärenden som rör villkoren för ekonomi och produktion, näring/industri, inre marknad, handel, fri rörlighet, borttagande av gränshin-

der, regioner och strukturstöd, sysselsättning och arbetsmarknad, arbetsmiljö, infrastruktur, transport och kommunikation samt IT. Svenska medlemmar i utskottet har varit Reynoldh Furustrand, Per Erik Granström, Kent Olsson, ordförande, och Runar Patriksson.

Utskottet behandlade i början av året ett förslag om ett nätverk för nordiskt riskkapital. Med anledning av utskottets förslag antog presidiet i juni en framställning om *Business Angels nätverk*. Projektet kom snabbt i gång och rekommendationen kunde avskrivas redan vid den 55:e sessionen i oktober. Utskottet har vidare under året behandlat ett förslag om *nordiskt samarbetsorgan för möbelindustrin*. Detta resulterade i en rekommendation om att genomföra en förstudie för att kartlägga de industripolitiska förutsättningarna, ekonomi och struktur för ett sådant samarbetsorgan. Ett förslag om *uppföljning av Nordisk Charter för små och innovativa företag, entreprenörer och självständiga uppfinnare* ledde till en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att utarbeta en kort skriftlig lägesrapport om aktiviteter i förbindelse med den nordiska stadgan som upprättats i enlighet med rådets rekommendation vid den 52:a sessionen år 2001. Utskottet har även behandlat frågan om öppna källkoder som plattform för IT-system och arrangerat två utfrågningar på detta tema. Under näringsutskottets sammarmöte i Lofoten studerade utskottet förutsättningarna för näringslivet, i första hand fisket och turismen, ur ett regionalpolitiskt perspektiv.

Med anledning av den överenskommelse som gjordes vid den 54:e sessionen tillsatte näringsutskottet en arbetsgrupp, under ledning av Kent Olsson, om den nordisk-baltiska arbetsmarknaden. Arbetsgruppens arbete resulterade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att arrangera en *nordisk-baltisk arbetsmarknadskonferens* under år 2004.

Utskottet har under året intensivt diskuterat ett förslag om ett nordiskt skattekontor, väckt av Runar Patriksson. Vid sitt möte i Reykjavik den 2 februari 2004 enades man slutligen om ett förslag om *upprättande av ett nordiskt skattekontor* med innebörden att nordiska skattebetalare med gränsöverskridande skatteförhållanden kan få en samlad service hos en skatteenhet till vilken inrapportering sker och varifrån en samlad årsuppgörelse lämnas.

Miljö- och naturresursutskottet

Enligt den sedan ett par år gällande utskottsindelningen svarar miljö- och naturresursutskottet för ärenden inom miljö-, jord- och skogsbruk, fiske, hållbar utveckling samt energi. Svenska medlemmar har under året varit Sinikka Bohlin, Barbro Feltzing, Agne Hansson och Ola Sundell.

Rådets presidium antog i mars 2003 två framställningar grundade på det utskottsförslag om *nordiska insatser för att styrka genomslaget för forskarrådgivning vid beslut om fiskekvoter m.m.*, som vid den 54:e sessionen återremitterats till utskottet.

I samband med februarimötet i Stockholm anordnade utskottet ett *seminarium om "fångst och känslor – utnyttjande av valar och sälar i Norden"*. Ett femtiotal gäster deltog, däribland Lennart Daléus från Greenpeace, och

diskussionen blev mycket livlig. Det tidigare seminariet om rovdjursförvaltning följdes upp med ett medlemsförslag om *ökat informationsutbyte om rovdjursförvaltningen i Norden*, som utmynnade i en rekommendation från sessionen. En rekommendation antogs också på grundval av ett medlemsförslag om *gemensamma åtgärder i Norden för att säkra den biologiska mångfalden*.

Tidigare rapportörskap om radioaktiva utsläpp från Sellafieldanläggningen i Storbritannien har följts upp med att ordföranden företagit resor och bl.a. mött representanter för British-Irish Interparliamentary Body (BIIPB).

Det prioriterade området har varit miljösamarbete med närområdet (Baltikum och Nordvästryssland), inklusive Östersjön. Utskottets sommarresa gick till Estland, och i samband med septembermötet i Oslo hade utskottet en överläggning med talmannen i den regionala duman i Murmansk, Pavel Sazjinov. Ett medlemsförslag om *miljö och livskvalitet i Murmansk* skrevs ihop till ett gemensamt utskottsforstag från välfärds-/medborgar- och miljöutskottet om *en handlingsplan för samarbetet med Nordvästryssland*, som utmynnade i en rekommendation från sessionen. Östersjön togs upp i två medlemsförslag, ett om *förhindrande av utsläpp till luft och vatten från fartyg i trafik på Östersjön* och ett om *Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde (PSSA)*, som utmynnade i en samlad rekommendation från sessionen. Andra miljöförslag som utmynnade i rekommendationer var ett medlemsförslag om *miljövänlig produktion och konsumtion av energi* samt ett utskottsforstag om *nordiskt samarbete om riktlinjer för samexistens mellan konventionella och ekologiska grödor vid en eventuell odling av genmodifierade organismer, GMO, i jordbruket*.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras över Nordiska ministerrådets budget inklusive de nordiska institutionerna och svarar för kontrollverksamheten av det nordiska samarbete som plenarförsamlingen beslutar om samt även ärenden i samband med nordiska samarbetsavtal, rådets arbetsordning och interna stadganden. Medlem av presidiet kan inte ingå i Kontrollkommittén. Svenska medlemmar i Kontrollkommittén har under året varit Agne Hansson, kommitténs ordförande, och Berndt Sköldestig.

Kommittén har under året avslutat arbetet med kontrolluppgiften om utvärderingen av genomförandet av Nordiska rådets nya struktur. Utvärderingen utfördes av Bengt Sundelius och Claes Wiklund och resulterade i rapporten *Övergången från trepelarprofilering till utskottsbaserat vardagssamarbete* som kommittén överlämnade till presidiet för vidare behandling och eventuell åtgärd. Kontrollkommittén genomförde under året även en kontrolluppgift om informationen om det officiella nordiska samarbetet.

Texten till rekommendationerna, de interna besluten och framställningarna finns i bilaga 2.

10 Östersjökonferensen

Den första parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC) organiserades av Finlands riksdag i januari 1991. Då det var viktigt att involvera de baltiska länderna som då ännu hörde till Sovjetunionen kom denna och följande konferenser att ha både nationella och regionala parlament som deltagare. Nordiska rådet deltog inte i den första Östersjökonferensen, men den andra konferensen organiserades av Nordiska rådet i Oslo 1992. Rådssekretariatet har därefter fungerat som sekretariat för Östersjökonferenserna. Följande konferenser har hållits i Warszawa, Rönne (Bornholm), Riga, Lybeck, Mariehamn, Malmö, Greifswald, S:t Petersburg och Oulo (Uleåborg).

Den elfte parlamentariska Östersjökonferensen hölls den 8–9 september 2003 i Uleåborg. Konferensens huvudteman var kunskapssamhället, dess inverkan på arbetsmarknaden samt sjösäkerheten. Vid råds-sessionen framhölls det som ett genombrott att konferensen enades om att Östersjön skall klassificeras som ett särskilt känsligt område, PSSA, innebärande att för första gången även ryska parlamentariker gick med på att se Östersjön som ett viktigt PSSA-område.

Nordiska rådet har två representanter i den permanenta parlamentariska kommittén. En av dessa är riksdagsledamoten Kent Olsson (m) som för 2004 också är kommitténs ordförande.

Den tolfte parlamentariska Östersjökonferensen äger rum i Bergen 29–31 augusti 2004. Temat för konferensen är hälso- och miljöfrågor i Östersjöregionen.

Regeringarnas östersjösamarbete äger rum inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) med dess sekretariat i Stockholm (Strömsborg).

Slutdokumentet från konferensen bifogas berättelsen, bilaga 3.

11 Arktiskt samarbete

Den svenske representanten i det arktiska parlamentariska samarbetet, Runar Patriksson (fp), har under 2003 deltagit aktivt i samarbetskommitténs arbete. Kommittén har som brukligt hållit tre möten under året, och de frågor som särskilt diskuterats är utveckling av IT i den arktiska regionen, det arktiska universitetet, det fortsatta arbetet inom Arktiska rådet vad gäller rapporten om levnadsförhållandena i Arktis samt förberedelserna inför den arktiska parlamentarikerkonferensen som kommer att äga rum i Nuuk, Grönland, 3–6 september 2004. Utöver kommittémötena har Runar Patriksson deltagit i Barentsrådets ministermöte i Umeå och i en ICT-konferens (Information and Communication Technology) i Akureyri anordnad av det isländska ordförandeskapet i Arktiska rådet.

BILAGA 1

Svenska delegationen

Vald den 15 oktober 2002 med kompletteringsval den 28 november 2002

Medlemmar

Anita Johansson (s)
Reynoldh Furustrand (s)
Kent Olsson (m)
Heli Berg (fp)
Margareta Israelsson (s)
Per Erik Granström (s)
Ragnwi Marcelind (kd)
Lennart Gustavsson (v)
Marianne Carlström (s)
Inger René (m)
Sinikka Bohlin (s)
Gabriel Romanus (fp)
Agne Hansson (c)
Lars Wegendal (s)
Ola Sundell (m)
Nils-Erik Söderqvist (s)
Barbro Feltzing (mp)
Tuve Skånberg (kd)
Berndt Sköldestig (s)
Runar Patriksson (fp)

Suppleanter

Britt Bohlin (s)
Paavo Vallius (s)
Bo Lundgren (m)
Lars Leijonborg (fp)
Eva Arvidsson (s)
Michael Hagberg (s)
Alf Svensson (kd)
Elina Linna (v)
Ann-Kristine Johansson (s)
Cecilia Widegren (m)
Lennart Nilsson (s)
Marita Aronson (fp)
Maud Olofsson (c)
Monica Green (s)
Göran Lennmarker (m)
Ronny Olander (s)
Maria Wetterstrand (mp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Lena Ek (c)
Sverker Thorén (fp)

Vald den 15 oktober 2003, fyllnadsval den 18 december 2003

Medlemmar

Anita Johansson (s)
Reinoldh Furustrand (s)
Kent Olsson (m)
Gabriel Romanus (fp)
Margareta Israelsson (s)
Per Erik Granström (s)
Tuve Skånberg (kd)
Lennart Gustavsson (v)
Marianne Carlström (s)
Inger René (m)
Sinikka Bohlin (s)
Heli Berg (fp)
Agne Hansson (c)
Lars Wegendal (s)
Ola Sundell (m)
Nils-Erik Söderqvist (s)
Barbro Feltzing (mp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Berndt Sköldestig (s)
Runar Patriksson (fp)

Suppleanter

Britt Bohlin Olsson (s)
Paavo Vallius (s)
Fredrik Reinfeldt (m)
Lars Leijonborg (fp)
Eva Arvidsson (s)
Michael Hagberg (s)
Alf Svensson (kd)
Elina Linna (v)
Ann-Kristine Johansson (s)
Cecilia Widengren (m)
Lennart Nilsson (s)
Marita Aronson (fp)
Maud Olofsson (c)
Monica Green (s)
Göran Lennmarker (m)
Ronny Olander (s)
Maria Wetterstrand (mp)
Else-Marie Lindgren (kd)
Lena Ek (c)
Sverker Thorén (fp)

BILAGA 2

**Rekommendationer,
yttranden och interna beslut
antagna vid
Nordiska rådets 55:e session
samt
framställningar antagna av presidiet
under år 2003**

Fremstillinger vedtatt av Presidiet mars–juni 2003

Fremst. 1/2003¹ Forskarrådgivning vid beslut om fiskerikvoter (A 1301/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1. *att* verka för att de råd som ICES ger angående uttaget av marina resurser inom ett visst havsområde får största möjliga genomslagskraft och att ICES i sin rådgivning också ger rekommendationer om användande av selektiva redskap
2. *att* verka för att ICES facilitet för databehandling har sådan kapacitet att ICES kan ge snabb och tillförlitlig rådgivning angående uttaget av marina resurser
3. *att* verka för att ett effektivt system, innefattande aktiv kontroll och ekonomiska stimuleringsåtgärder, utvecklas för att motverka discard

Fremst. 2/2003² Havsmiljö- och fiskeriforskningsinstitutioner i Norden (A 1301/miljø)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att styrka havsmiljö- och fiskeriforskningsinstitutionerna i de nordiska länderna

Fremst. 3/2003³ Business Angels netværk (A 1318/næring)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att via Nordisk Industrifond iværksætte et pilotprojekt vedrørende etablering af et nordisk Business Angels Netværk og aktivering af anden tilsvarende riskapital.

Som en overbygning på dette netværk, skal undersøges forudsætningerne for at etablere en nordisk platform for matchmaking/mødested mellem Business Angels-netværket og iværksættere samt små og mellemstore virksomheder.

Pilotprojektet skal evaluere om det anses for nyttigt at projektet giver anledning til permanent etablering af et sådant netværk og en sådan platform

¹ Vedtatt av Presidiet 18. mars 2003 i Brussel

² Vedtatt av Presidiet 18. mars 2003 i Brussel

³ Vedtatt av Presidiet 25. juni 2003 i Villmanstrand

Rekommendationer vedtatt av Nordisk Råd under den 55. sesjonen

- Rek. 4/2003**   **Rabatordning for ungdom og studerende (A 1325/kultur)**
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer
att undersøge mulighederne for at gennemføre rabatordninger for ungdom og studerende på statslige og statsligt støttede transportsystemer
- Rek. 5/2003**   **Pensioner och förtidspensionering (A 1335/välfärd)**
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att se över formerna för beskattningen av pensioner från ett annat nordiskt land och eftersträva en gemensam tillämpning av skatteavtalet i de nordiska länderna
att förenkla proceduren för bedömningen av rätten till förtidspension och rehabilitering så att undersökning och beslut görs i ett land i stället för i berörda länder. På sikt bör regelverken om förtidspensionering de nordiska länderna emellan harmoniseras
- Rek. 6/2003**   **Nordiskt samarbejdsorgan for møbelindustrien (A 1316/näring)**
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at der med henblik på oprettelse af et nordisk samarbejdsorgan for møbelindustrien, gennemføres et forstudie for at klarlægge de industripolitiske forudsætninger, økonomi og struktur for et sådant samarbejdsorgan

Rek. 7/2003   **Opfølgning på Nordisk Charter for små innovative virksomheder, iværksættere og selvstændige opfindere (A 1322/næring)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at der udarbejdes en kort skriftlig statusredegørelse over de nordiske landenes aktiviteter i forbindelse med efterlevelse af det Nordiske Charter for små innovative virksomheder, iværksættere og selvstændig opfindere og at denne præsenteres overfor Næringsudvalget

Rek. 8/2003   **Nordisk-baltisk arbejdsmarkedskonference (A 1332/næring)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at afholde en nordisk-baltisk arbejdsmarkedskonference med det formål at få identificeret/konkretiseret behovet for støtte til de baltiske arbejdsmarkedsorganisationer og efterfølgende at kunne udmønte konferencens konklusioner i projektforslag

Rek. 9/2003   **Tiltag mod prostitution og handel med kvinder (A 1317/medborgar)**

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer
at arbejde for at de nordiske lande udvikler fælles tiltag hvad angår arbejdet mod prostitution og kvindehandel og i særdeleshed hvad angår arbejdet for at modvirke efterspørgslen efter kvinder og børn til prostitution og seksuel eksploitering i vores lande
at udarbejde og implementere bindende etiske regler mod køb af seksuelle tjenester for offentligt ansatte og ansatte i militær og ulandsarbejde. Dette skal gælde når den ansatte er i tjeneste og i tjenestemandsfritid i forbindelse med sådanne opgaver. Arbejdsmarkedets parter opfordres til at implementere tilsvarende regler
at arbejde for en nordisk harmonisering af lovgivningen om køb af seksuelle tjenester i det omfang det er foreneligt med de forskellige kriminalpolitiske principper i de nordiske lande

Rek. 10/2003

Forebyggende tiltag og udredning vedrørende tiltag mod prostitution og handel med kvinder (A 1317/medborgar)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd at udarbejde forslag om forskellige hensigtsmæssige sociale, kulturelle, uddannelses- og oplysningsmæssige tiltag til at modvirke efterspørgslen efter køb af seksuelle tjenester at indenfor rammerne af det nordiske Nærområdeprogram støtte frivillige organisationer og myndigheder til at udarbejde og udføre forebyggende tiltag, gerne igennem bilateralt eller multilateralt samarbejde, for at modvirke efterspørgslen i regionen for kvinder og børn til prostitution og seksuel eksploitering at foretage en grundig udredning af effekterne af kriminalisering af køb af seksuelle ydelser sammenlignet med andre kriminalpolitiske virkemidler

Rek. 11/2003

Spredning af filmen "Lilja 4-ever" i skoler i de nordiske lande (A 1323/medborgar)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer at som en del af sit arbejde mod kvindehandel og prostitution muliggøre visning af filmen "Lilja 4-ever" i skoler i Norden. Filmvisningen bør forberedes og efterfølges af en diskussion med deltagelse af sagkyndige

Rek. 12/2003

Spredning av filmen "Lilja 4-ever" i skoler i Nærområderne (A 1323/medborgar)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd at som en del af sit arbejde mod kvindehandel og prostitution muliggøre visning af filmen "Lilja 4-ever" i skoler i nærområderne. Filmvisningen bør forberedes og efterfølges af en diskussion med deltagelse af sagkyndige

Rek. 13/2003 Förebyggande av diabetes (A 1333/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att initiera samnordisk forskning för att ta fram fungerande metoder för det förebyggande arbetet av folksjukdomen diabetes. Till detta hör forskning i epidemiologi, sjukdomsorsaker och sjukdomsutveckling liksom betydelsen av livsstil och egenvård

att igångsätta processen för att hitta indikatorer för en kvalitativ och effektiv vård

att involvera de baltiska staterna i nämnda initiativ

Rek. 14/2003 Insatser mot narkotika och alkohol (A 1334/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att tillsammans med de baltiska staterna målmedvetet arbeta för en striktare och effektivare drogpolitik (narkotika och alkohol) i Europa

att lansera strategier för ett effektivt förebyggande av narkotikaanvändningen och säkerställa en god vård för missbrukare

att verka för att sänka medelkonsumtionen av alkohol genom en stringent pris- och tillgångspolitik samt en restriktiv marknadsföringspolitik

att vidta åtgärder för att kraftig begränsa försäljningen av alkohol

Rek. 15/2003

**Nordisk Ministerråds forbrugersektorens
handlingsplan for årene 2005–2008
(A 1329/medborger)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at i udarbejdelsen af Forbrugersektorens
handlingsplan for årene 2005–2008 indarbejde
følgende overordnede temaer:

- definition af forbrugeren og forbrugerrollen
- forbrugerinformation og forbrugervejledning
- reklamer rettet mod børn
- fælles nordisk dialog med EU

Rek. 16/2003

GMO i jordbruget (A 1330/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at iværksætte et nordisk samarbejde omkring
udredning og fastsættelse af, så vidt muligt
koordinerede, retningslinjer for sameksistens med
konventionelle og økologiske afgrøder ved evt.
dyrkning af genmodificerede organismer, GMO, i
jordbruget

at iværksætte et fællesnordisk udredningsarbejde
vedrørende de etiske aspekter af dyrkning af
genmodificerede afgrøder

Rek. 17/2003

**Nordisk-baltisk uddannelses- og
forskningsområde (A 1328/kultur)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at arbejde videre med Handlingsplan for
uddannelses- og forskningsområdet mellem de
baltiske og nordiske land samt Nordvest-Rusland
2004–2006

at indkalde de nordiske og baltiske undervisnings-
og forskningsministre til møde for at drøfte
handlingsplanen og fremtidigt regionalt samarbejde i
EU

Rek. 18/2003 Støtteordning for politisk aktive nordiske og russiske unge

(A 1319/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at oprette en støtteordning til samarbejde mellem politisk aktive nordiske og russiske unge, indenfor den eksisterende stipendieordning

Rek. 19/2003 Handlingsplan for samarbejdet med Nordvest-Rusland

(A 1327/velfærd/medborger/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at påbegynde udarbejdelsen af en handlingsplan for et styrket nærområdesamarbejde med Nordvest-Rusland inden udgangen af 2004

Rek. 20/2003 Biologisk mangfoldighed (A 1297/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at styrke arbejdet for fælles initiativer til at sikre naturens mangfoldighed på alle biologiske niveauer – såvel i de nordiske lande som globalt. I særlig grad bør det gennem koordinering og nordisk samarbejde tilstræbes at opnå størst mulig indflydelse på beslutninger i EU's og andre internationale fora; herunder en samlet indsats for at tilvejebringe et fyldestgørende beslutningsgrundlag for oprettelsen af et internationalt videnskabspanel for miljøændringer i FN-regi

at videreføre og intensivere det nordiske samarbejde om naturovervågning og arts-databaser, bl.a. gennem styrkelse af det fælles forskningsarbejde og kompetenceopbygningen på området; såvel for den materielle som den immaterielle værdi af den biologiske mangfoldighed

at gennemføre en erfaringsudveksling om effekten og hensigtsmæssigheden af forskellige anvendte politiske og forvaltningsmæssige virkemidler til at sikre den biologiske mangfoldighed

Rek. 21/2003

Miljøvenlig produktion og forbrug af energi (A 1298/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd at styrke gennemførelsen af de tidligere besluttede strategier for aktivt at fremme udbredelsen af vedvarende og miljøvenlig energi i de nordiske lande for derved at bidrage til en bæredygtig energipolitik

at udarbejde en statusrapport over, hvilke konkrete politikker og virkemidler, de nordiske landes regeringer, hver for sig og i fællesskab, i de sidste tre år (2001–2003) har gennemført for at øge brugen af vedvarende energi og naturgas samtidig med at brugen af øvrige fossile brændsler reduceres.

Udvalget ønsker desuden en oversigt over, i hvilket omfang de gennemførte politikker og virkemidler har influeret på sammensætningen af kilderne til den faktiske energiproduktion og -forbrug

at undersøge muligheder og barrierer for fælles nordiske indsatser for at fremme en hurtig overgang til hydrogensamfundet og særligt at undersøge, hvilken betydning en, gerne fællesnordisk ”Hydrogenfond” kunne få for at nå dette mål og hvorledes fonden i givet fald bør etableres og finansieres gennem samarbejde mellem myndigheder, industri og energiselskaber, forskning, forbrugere m.fl.

Rek. 22/2003

Miljøsikkerhed ved skibstrafik i Østersøen (A 1309/miljø og A 1314/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at fortsat virke for at sikre og forbedre Østersøens miljø, bl.a. gennem

en ansøgning til IMO om at Østersøen bliver udpeget som et særligt følsomt havområde (PSSA) med tilhørende bestemmelser for skibstrafikken

en aftale om øjeblikkeligt forbud mod olietransporter med enkeltskrogede fartøjer i Østersøen til fordel for fartøjer med dobbelt – i vinterhalvåret isforstærket – skrog

et umiddelbart totalstop for udslip af spildevand og

fast affald fra fartøjer i Østersøen

strengt sanktioner overfor fartøjer, der foretager ulovlige udslip

en sænkning af svovlindholdet i fartøjernes bunkerolie i Østersøen i henhold til EU's hensigter med det langsigtede mål at opnå et niveau på max. 0,5 %

en udredning omkring udslipsrelaterede fartøjs- og havneafgifter efter svensk og ålandsk model

en vurdering af ledningssystemer (vejvisningssystemer) for skibstrafik i hele Østersøen samt en identitetsmærkning af fartøjer i Østersøtrafik

indførelse af en satellitovervågning af skibstrafikken og udslippene i Østersøen som supplement til overvågningen fra fly og skibe

forhindring af uønsket spredning af organismer til havmiljøet gennem udpumpning af ballastvand fra andre dele af Verden

udpegning af egnede nødhavne for fartøjer med farlige laster, der er i havsnød

sikring af et tilstrækkeligt beredskab i tilfælde af en katastrofe med udslip af miljøfarlige stoffer gennem samarbejde om materiel, uddannelse og fælles beredskabsøvelser på tværs af nationale såvel som myndighedsgrænser i landene omkring Østersøen

Rek. 23/2003

Rovdyrforvaltning i Norden (A 1331/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Finlands, Norges og Sveriges regeringer

at forstærke myndighedssamarbejdet og informationsudvekslingen om rovdyrforvaltningen i landene

at styrke forsknings- og udviklingssamarbejdet på området; herunder inddrage internationale erfaringer med særlig vægt på forebyggende arbejde

at udarbejde og løbende vedligeholde et fælles, eventuelt net-baseret, informationsmateriale om de indhøstede erfaringer med forskellige forvaltningsstrategier og forebyggende foranstaltninger

at afholde fælles temamøder en gang om året, hvor såvel politikere, forskere, forvaltere, interesseorganisationer og medier fra de tre lande inviteres

Rek. 24/2003

Nordiska rådets filmpris (A 1276/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att inrätta Nordiska rådets filmpris inklusive förslag till stadgar

att verka för att Nordiska rådets filmpris om möjligt etableras år 2004

Rek. 25/2003

Idrætten, en integrerende kraft i Norden (A 1315/kultur)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at skabe rammer for nordisk og nordisk-baltisk erfaringsudveksling om at skabe incitament og vilkår for lokale (idræts-)organisationer, således at disse påtager sig en rolle med at fremme integration gennem deltagelse i det lokale foreningsliv

at sikre muligheder for økonomisk støtte til nordiske idrætsorganisationer for samarbejde mellem idrætsorganisationer i de nordiske lande for samarbejde mellem de nordiske lande og for samarbejde mellem Norden og Baltikum for at fremme integration

at iværksætte forskning om idrætten som integrerende kraft

Rek. 26/2003

Domænetab (A 1321/kultur)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at fremlægge et ministerrådsforslag til, hvordan sprogpolitik i Norden kan tilrettelægges i lyset af den voksende internationalisering og med henblik på at støtte de nordiske sprog som komplette, samfundsbærende sprog

Rek. 27/2003 Nordisk opläsningskonkurrens – arbejde med nordiske klassikere i grundskolen (A 1326/kultur)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd at iværksætte en nordisk oplæsningskonkurrens, hvor der i hvert land udpeges en vinder og at alle vinderbidrag udgives på cd-rom og sættes på hjemmesiden, som en nordisk ”oplæsnings-kvintet”

Rek. 28/2003 Nordisk Ministerråds budget 2004 (B 219/presidiet, C 2, C 1)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att öka insatsen till områdena narkotika, människohandel och sexuell hälsa inom närområdet med TDKK 1500
2. att öronmärka 500 TDKK inom budgetposten 5-0445-1 Ministerrådets strategiska initiativ till arktiska samarbetsaktiviteter
3. att tillägga följande prioritering i budgetposten Arktisk samarbetsprogram: ”at muliggøre støtte til de forskningsnetværk som blev udviklet under Arktisk forskningsprogram som blev afsluttet i 2003”
4. att överväga huruvida särskilda hänsyn kan tas till följande teman i genomförandet av budgeten 2004: nordiskt filmpris, telemedicin, civil krishantering, fiskeri, säkerhetspolitisk forskning
5. att i budgeten för år 2005 ge hög prioritet för: Gränshinder, Närområdet samt Nordens och det nordiska samarbetets roll i ett nytt Europa
6. att i dialog med Nordiska rådet hösten 2003
  - samråda om förbättringar vad avser hela budgetproceduren och budgetdokumentet samt öka insynen i budgetbyggnaden och projektdelen
  - samråda om målsättningar och teman för det framtida nordiska samarbetet i ett långsiktigt prioriteringsperspektiv
  - samråda, på utskotts nivå, om sektorernas aktiviteter inklusive projektverksamhet samt om ministerrådsförslag, samarbetsprogram och

handlingsplaner innan dessa formellt översänds till rådet

- värdera åter de nya strategiska satsningarna i Ny nordisk dagsorden
  - 7. Ansökan från Nordiska Akvarellmuseet kan prövas inom den sedvanliga prövningen av projektansökningar eller av nordiska stödordningar
- Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att företa följande ändringar i budgeten för år 2004, jämfört med Ministerrådsförslag om Nordisk Ministerråds budget 2004 (B 219/presidiet; C 2):
- Ökning** av anslag för insatser till områdena narkotika, människohandel och sexuell hälsa inom Närområdet (i TDKK) 1500

Budgetpost:	Namn	Belopp (TDKK)
2-0830-1	Demokrati og medborgerpolitik	1500
Summa ökningar (TDKK)		1500

Minskning (i TDKK) av anslagen till följande:

Budgetpost	Namn	Belopp (TDKK)
1-2296-1	Nordiska kulturprojekt i utlandet	300
2-0810-3	Informasjons- og kontaktvirksomhet	550
4-4110-1	Prosjektmidler – Arbejdsmarked og arbejdsmiljø	250
4-6710-1	Projektmedel – Konsument	200
4-7110-1	Prosjektmidler – Lovgivning på justissektorens område	200
Summa minskningar (TDKK)		1500

Interne vedtak

- Internt vedtak 1/2003**
- Kommittéförslag om rapporten
”Övergången från trepelarprofilering
till utskottsbaserat vardagsarbete”
(A 1337/kk)**
- Nordiska rådet beslutar
- att* överlämna rapporten till Presidiet för vidare behandling och eventuell åtgärd
- Internt vedtak 2/2003**
- Nordens och det nordiska samarbetets
roll i ett nytt Europa
(A 1294/presidiet)**
- Nordiska rådet beslutar
- att* temat ”Nordens och det nordiska samarbetets roll i ett nytt Europa” bör bli ett av huvudtemana i rådets långsiktiga prioriteringar. Dialogen om temat med Nordiska ministerrådet bör även omfatta temats ekonomiska ramar
- Internt vedtak 3/2003**
- Vicepresident i Nordiska rådet
(A 1336/presidiet)**
- Nordiska rådet antar följande interna beslut
- att* inrätta en försöksordning på två år för en vicepresident i Nordiska rådet, att gälla fr.o.m. presidentperioden 2004
- att* vid den 55:e sessionen och den 56:e sessionen välja en president och en vicepresident av Nordiska rådet för år 2004 respektive år 2005
- att* återkomma till Nordiska rådets 57:e session år 2005 med en evaluering av försöksordningen

Vedtak om ikke å foreta seg noe

1. Medlemsforslag om at Nordisk Ministerråd foretar en kartlegging av hva som skal til for å kunne innlemme de døves tegnspråk i den nordiske språkkonvensjonen (A 1312/velferd)
2. Medlemsforslag om åpenhet og økt parlamentarisk inflytelse i vapenexportpolitikken (A 1295/presidiet)
3. Medlemsforslag om resehandbøcker for Nordens nærområder og Västnorden (A 1324/kultur)

BILAGA 3

**Resolution
från den
12:e Östersjökonferensen (BSPC) i
Uleåborg, Finland den
8–9 september 2003**

KONFERENSENS DELTAGARE

som koncentrerade diskussionerna till

1. ETT KUNSKAPSBASERAT SAMHÄLLE i Östersjöområdet samt dess påverkan på ARBETSMARKNADEN,

2. SJÖSÄKERHET i Östersjöområdet från transport- och miljösynpunkt

avseende punkt 1

som noterat

– globaliseringen och den snabba samhällsförändringen från ett industrisamhälle över ett serviceorienterat samhälle till ett kunskapsbaserat och jämställt samhälle

– det internationellt vedertagna informationssamhällsindexet, som visar att ingen av de europeiska regionerna är så väl förberedd för det kunskapsbaserade samhället som Nordeuropa

– OECD:s definition av det livslånga lärandet, som omfattar individuell och social utveckling i alla former och i alla sammanhang – på det formella planet i skolorna, vid yrkesutbildning, vid högskolorna och under vuxenutbildning – på det icke-formella planet i hemmet, på arbetet och ute i samhället, med särskild uppmärksamhet på kunskapsstandarder och färdigheter som alla behöver, oberoende av ålder

uppmanar CBSS och deras regeringar att

– utnyttja det kunskapsbaserade samhällets möjligheter samt även det nätverk som det för med sig i den regionskapande process som fortgår i Östersjöområdet, särskilt genom att skapa en effektiv och säker IT-infrastruktur till gagn för alla medborgare i regionen

– förbättra möjligheterna för det kunskapsbaserade samhället genom att stimulera utvecklingen av språkfärdighet, även modersmålsfärdighet, samt förståelse för andra kulturer

– verka för att avgångsbetyg skall godtas ömsesidigt, samt skapa fler examina som är gemensamma för flera institutioner i Östersjöregionen, med harmoniserade undervisningsnivåer och kursinnehåll för att härigenom skapa förutsättningar för arbetskraftsresursernas rörelse över gränserna

– öka den fysiska rörligheten genom att skapa särskilda lättnader för besökande stipendiater på student- och forskarnivå, på lång sikt även innefattande en vision om visumfritt resande mellan Ryssland och EU

– komma överens om en gemensam strategi för att utveckla det kunskapsbaserade samhället i Östersjöområdet samt att förverkliga denna strategi genom gemensamma projekt, gemensamma utbildningsprogram samt gemensamt styrda vetenskapliga nätverk, som t.ex. distansundervisning och virtuella nätverk för Östersjöuniversiteten

- göra Östersjöregionen till ett pilotområde för införandet av kunskapssamhället genom att utföra observationer samt beskriva och klassificera de åtgärder som studeras samt genom att skapa standarder för framtida verksamhet i Europa
- överväga möjligheten att skapa en databas över lediga arbeten i Östersjöområdet för att erbjuda ömsesidigt utbyte av arbetskraft samt utnyttja befintliga databaser för lediga arbetstillfällen och utveckla dem på ett sätt som gör dem användbara för Östersjöområdets arbetsmarknad
- på ett djupare plan skapa kommunikations- och läroprocesser utöver undersökningar och forskningsprojekt, som skall koncentreras till en mängd olika områden inom kultur och samhällsstudier
- prioritera en betydligt mer effektiv kontakt mellan utbildning, yrkesutbildning och anställning
- främja förbättrade färdigheter och det livslånga lärandet för att tillgodose en anpassning till arbetsutbudet, konkurrensförmågan och välfärden på arbetsmarknaden och i samhället i Östersjöländerna
- stärka dialogen på arbetsmarknaden och samtidigt underlätta tillgängligheten till arbetsmarknaden genom att ge alla lika behandling och genom att förbättra förhållandena på arbetsplatserna
- ha i åtanke att Östersjöregionen bara kan blomstra om arbetsmarknaderna fungerar och om det finns kvalificerad arbetskraft
- stödja teknologiöverföringsinstitutionerna för att stimulera innovationsmekanismerna,

har överenskommit om att

- stödja utvecklingen av ett nätverk av skolor för allmän sjukvård kring Östersjön för att utveckla samhällets förmåga att förebygga och kontrollera allvarliga hot mot människors hälsa och med en samordning av ny teknik och utbildningsprogram som mål

avseende punkt 2

som noterar

- att sjöfartsolyckornas antal ökar i Europaregionen, vilket redan har åsamkat befolkningen, miljön och ekonomin förödande skada, samtidigt som det finns en stor risk att Östersjön när som helst kan drabbas av en liknande ekologisk katastrof
- del II av ”Sjösäkerhet” i de resolutioner som antogs av deltagarna i 10:e och 11:e Östersjökonferenserna i Greifswald (2001) och S:t Petersburg (2002) och det pågående genomförandet av dessa
- de resultat och de angreppssätt som framkommit vid Helcom/IMO/EU:s workshop som genomfördes den 11–12 mars 2003 i Rostock/Warnemünde (Tyskland)
- det beslut och de med beslutet sammanhängande resolutionerna som antogs vid den 24:e ordinarie Helcom-sessionen, Helcoms ministermöte och det

första gemensamma Helcom/OSPAR-ministermötet som genomfördes den 25–26 juni 2003 i Bremen (Tyskland) som ett viktigt, om än ej tillräckligt europeiskt steg på vägen mot att ge sjösäkerhet en prioriterad ställning och därigenom en viktig förutsättning för skyddet av den marina miljön

uppmanar CBSS och dess regeringar och Helcom att

– intensifiera ansträngningarna för att förbättra säkerheten till havs inom alla berörda institutioner, inklusive IMO:s organisationer, särskilt genom att fullt stödja:

– ansträngningarna för att avsätta Östersjöområdet som ett särskilt känsligt havsområde (PSSA), inom IMO och införa strängare regler för att förebygga utsläpp från fartyg

– ett införande på internationell nivå inom alla berörda institutioner, inklusive IMO, av enhetliga regler för att begränsa tillträde för fartyg som inte motsvarar minimistandard samt införandet av ett förbud med omedelbar verkan avseende tillträde för oljetanker med enkelskrov av kategori 1 till europeiska farvatten och hamnar

– ansträngningarna för att undersöka möjligheterna till en enhetlig tillämpning av reglerna för isklassning av fartyg och organisationen för isbrytning under vinterperioden i Östersjöområdet

– Europakommissionen under genomförandet av dess förslag för ökad sjösäkerhet i enlighet med internationell sjö rätt

– upprättande och fastställande, så snart som möjligt, av skyddsplatser samt en intensifiering av samarbetet mellan Östersjöländerna för att genomföra Europeiska gemenskapens koncept om skyddsplatser samt ytterligare ansträngningar för att snabbt införa rutiner för att styra skadade fartyg i hamn och erbjuda ersättning för oåterkalleliga förluster

– Östersjöstaternas skyndsamma ratificering av den nya IMO-konventionen om ökat ansvar för oljefonderna som överenskommet i år

– prioritering av ratificeringen av konventionerna för civilrättsligt ansvar för bunkeroljenedsmutsning samt skador åsamkade av farligt gods samt av ratificering av en konvention avseende bortfrakt av skeppsvrak

– framtagande av ett ”Östersjömemorandum” bland Östersjöländerna som skall garantera en ekologiskt sund sjötransport i hela Östersjöområdet genom att minska utsläppen från sjöfartsoperationer, särskilt avgasutsläpp i hamnar

– arbeta för att uppnå en så effektiv kustbevakning och flygövervakning som möjligt samt för att upprätta särskilda zoner i farliga områden i Östersjön där stora sjögående fartyg (särskilt tankar som fraktar olja och kemikalier) inte får navigera utan lots

– systematiskt arbeta för en ratificering av de viktiga internationella konventionerna, så att så många konventioner som möjligt kan tillämpas av Östersjöländerna

har överenskommit om att

betona vikten av att BSPC verkar aktivt för att följa utvecklingen inom ”The Wider Europe”-initiativen

uppmana Permanenta kommittén att följa värderingen av CBSS arbete samt att stärka Östersjökonferensen som den parlamentariska dimensionen av CBSS

överbringa ett särskilt tack till regeringen i Mecklenburg-Vorpommern för dess stora insats i färdigställandet av denna resolution

uppmana Permanenta kommittén, tillsammans med BSPC:s observatörer i Helcom, att fortsätta att arbeta för sjösäkerhetsfrågorna

tacka alla som varit engagerade i arbetet med att bekämpa följderna av de senaste tankerolyckorna

antar

med tacksamhet erbjudandet från det norska parlamentet Stortinget att arrangera den 13:e Östersjökonferensen den 29–31 augusti 2004 i Bergen.